

I selve genopbygningsperioden indtil 1952 påregnes konvertibilitet mellem Marshall-landenes valutaer og dollars ikke at være til stede. I denne periode må de deltagende lande formentlig fortsat opretholde restriktioner overfor U.S.A., idet det er en forudsætning for tildelingen af Marshall-hjælp, at hvert enkelt deltagerland drager omsorg for, at landets totale dollarindtægter finder anvendelse i overensstemmelse med genopbygningsplanerne. Denne forudsætning kan de deltagende lande næppe opfylde, medmindre de er i stand til at kontrollere anvendelsen af de betalingsmidler i dollars, som de disponerer over.

Medens de største vanskeligheder for opnåelse af almindelig konvertibilitet således består i relation til dollarområdet, er der imidlertid tillige betydelige vanskeligheder forbundet ved opnåelse af *indbyrdes konvertibilitet mellem de forskellige europæiske valutaer*, idet den meget uensartede udvikling i de forskellige lande under og efter krigen har medført meget store uligheder i landenes indbyrdes omkostningsniveau og konkurrenceevne, uden at en tilsvarende tilpasning af valutakurserne har fundet sted. De europæiske valutaer er derfor af meget forskellig hårdhedsgrad.

De europæiske lande har i stedet søgt at opnå balance i deres indbyrdes betalinger ved et netværk af *tosidede handels- og betalingsaftaler*, der i vid udstrækning er baseret på de iværksatte im- og eksportrestriktioner.

Baggrunden for udviklingen af det tosidede aftalesystem efter krigen har været, dels den alvorlige mangel på en række vigtige varer, dels de europæiske landes valutamæssige vanskeligheder, der har medført, at landene har måttet udvise den største økonomi med hensyn til anvendelsen af deres knappe valutaressourcer. Der har i de første efterkrigsår været en tendens til stadig udvidelse af den tosidede samhandelsform. Den største ændring i denne retning fandt sted, efter at England i august 1947 så sig nødsaget til at suspendere sterlingkonvertibiliteten.

De tosidede handelsaftaler er — med støtte i de bestående im- og eksportrestriktioner — i vidt omfang blevet benyttet som handelspolitisk instrument. De eksporterende lande har således ofte gjort levering af visse vigtige varer betinget af, at der som modydelse opnåedes importmulighed for varer af tilsvarende nødvendighed. I andre tilfælde er eksport af de mest betydningsfulde varer gjort afhængig af, at der tillige blev opnået mulighed for afsætning af anden eksport af mindre forsyningsmæssig interesse for modtagerlandet.

I erkendelse af, at opnåelse af konvertibilitet mellem de forskellige europæiske valutaer er en forudsætning for liberalisering af den europæiske handel, er der mellem de europæiske Marshall-lande den 16. oktober f. å. indgået en *overenskomst om intereuropæiske betalinger og kompensationer*. I henhold til denne overenskomst foretages en vis udliggning af de saldi, der som resultat af de bilaterale overenskomster opstår i betalingsforholdene mellem de forskellige deltagende lande. Det er iøvrigt tanken at søge dette system udbygget, således at der efterhånden opnås en mere almindelig flersidighed i handelen og betalingerne mellem landene.

Bag dette system af intereuropæiske udliggninger i dets nuværende form ligger imidlertid fremdeles de tosidede handelsaftaler, og det vil først efter nogen tid vise sig, hvorvidt de flersidede betalingsudliggninger vil kunne bevirke, at den tosidede samhandel erstattes af en mangesidet samhandel mellem landene.

De internationale bestræbelser for lettelse af udenrigshandelen og genopbygningen har — foruden ved det allerede nævnte samarbejde i forbindelse med Marshall-hjælpen — fundet sted på en række andre områder. Der skal her blot peges på arbejdet indenfor De forenede Nationer, Den internationale Bank, Den internationale Valutafond samt endelig forhandlingerne om oprettelse af en international handelsorganisation (International Trade